

1. Begin van het evangelie van Marcus

Marcus begint zijn evangelie anders dan Mattheüs en Lucas. Geen geslachtsregister, geen kerstverhaal. Marcus valt met de deur in huis en gaat heel snel over tot Jezus' optreden. De manier waarop een evangelie begint is betekenisvol: als je aandachtig leest vind je al heel snel waarop de auteur de aandacht wil trekken.

1. Misschien goed om eens de kring rond te gaan om met de vraag wat mensen weten over het Marcusevangelie.

EVANGELIE

"Het begin van het evangelie van Jezus Christus, zoon van God." - Mc 1:1

Van bij aanvang wil Marcus de nadruk leggen op het begrip 'EVANGELIE' (zie ook 1:14 en 15). Goed nieuws, nieuws dat blij maakt. Een heilsboodschap. Dit laatste zit trouwens ook vervat in **de naam Jezus - YESHUA: JHWH - de HEER** (= verbondsgod, God als bondgenoot) redt (het werkwoord YASHA: basisbetekenis = ruimte scheppen zodat iemand zich echt goed kan voelen => helpen, bijstaan, verzorgen, genezen, bevrijden, ...). 'CHRISTUS' staat voor het Hebreeuwse MASHIACH (-> 'messias'), van het werkwoord 'zalven'. Zowel een priester (hij die God dichterbij de mensen, en de mens dichterbij God moest brengen) als een koning (hij die garant moest staan voor een 'goede' maatschappij) werden gezalfd. Deze laatste werd in het O.T. trouwens vaak 'zoon van God' genoemd (2 Sam 7:14; Ps 2:7; 1 Kron 17:13; Ps 89:27). Het begrip **KONINKRIJK / KONINGSCHAP** komt 20 keer voor in het Marcusevangelie en is een belangrijk gegeven in Jezus' onderricht.

2. Wat roept dit beginvers in u op? Vind je dit een goed begin? Welke verwachting wordt gewekt als een evangelie op die manier wordt ingeleid?

EEN STEM IN DE WOESTIJN

"Het staat geschreven bij de profeet Jesaja: 'Let op, ik zend mijn bode voor je uit, hij zal een weg voor je banen. Luid klinkt een stem in de woestijn: "Maak de weg van de Heer gereed, maak recht zijn paden!"' Dit gebeurde toen Johannes de Doper naar de woestijn ging en de mensen opriep zich te laten dopen en tot inkeer te komen, om zo vergeving van zonden te verkrijgen." - Mc 1:2-4

Marcus citeert uit het O.T. ... maar verandert iets, miniem maar misschien wel betekenisvol (zeker voor zijn tijdgenoten die de Schrift kenden, en allusies herkenden), en hij combineert twee verschillende profeten: Maleachi (-> Mc 1:2) en Jesaja (-> Mc 1:3). Dat was zijn opstap naar het evangelie.

Bij Maleachi (3:1) ging het om God die zou komen ("een weg voor Mij"). Zijn weg moest bereid worden. Maleachi was een profeet die leefde in de tijd dat de joden teruggekeerd waren uit de Babylonische ballingschap, al teruggekeerd naar Judea en Jeruzalem. De tempel is zelfs al herbouwd en de eredienst hersteld. In principe was dat het symbool van Gods aanwezigheid...!? En toch, zo zegt Maleachi, moet de weg nog bereid worden voor de komst van JHWH...

*In zijn boodschap heeft Maleachi het over **reiniging**. Hij gebruikt het beeld van vuur van de smelter (goud dat gezuiverd wordt) en het loog van de wolwassers.*

En bij Marcus? Hij heeft het over Johannes de Doper. Hij is de bode die de weg klaarmaakt: niet "voor mij", maar "voor jou", zo staat er. Welke weg moet dan nog bereid worden? En voor wie? ... En wie moet er weg afleggen? En hoe wordt die weg bereid? Het makkelijkste is natuurlijk om gewoon te stellen dat Johannes de weg bereidt voor Jezus, die kort daarna zijn openbare taak zou beginnen. En dat klopt natuurlijk. Onmiddellijk daarna zou Jezus gedoopt worden en zijn taak beginnen. Toch een tweetal opmerkingen:

De naam Johannes is drager van een mooie boodschap: JOCHANAN: de Heer schenkt genade. Het Hebr. genade ≠ 'onverdiende gunst' maar fundamentele goedheid.

Op welke manier bereidt Johannes die weg en waarom of waarvoor? Hij riep de mensen op om "zich te laten dopen en tot inkeer te komen, om zo vergeving van zonden te verkrijgen."

Dopen: lett. = ondergedompeld worden

Inkeer: METANOÏA = vernieuwing van denken, veranderen van mentaliteit

Vergeving: van het werkwoord 'loslaten, wegsturen, achterwege laten'

Zonden: eerste betekenis = het doel missen, zich van weg vergissen.

Het bereiden van die weg heeft te maken met een reiniging, een grote schoonmaak: ons zijn, onze gedachten,

ons handelen, ons leven, onze prioriteiten, onze passies, onze relaties, ons omgaan met elkaar, ons omgaan met dingen die gebeuren of ons overkomen...

3. In Maleachi's tijd: de tempel was er, de erediensten en de offers waren er... Maar dit was geen garantie voor **Gods aanwezigheid** (Maleachi geeft aan dat God nog moest komen). Hoe zit dat vandaag? Reactie?
4. Maleachi spreekt over **de nood aan reiniging**. Als je de parallel doortrekt naar Jezus: op welke manier maakte 'reiniging' deel uit van Jezus' missie?
5. Marcus schrijft **'een weg voor jou'**. Wat was "Jezus' weg"? Op welke manier bereidde Johannes die weg?
6. Wanneer iemand zegt 'jij' of 'jou' dan heb je de neiging om op te kijken: "Wie... ik?" Hebben wij een weg voor te bereiden (de weg voor het evangelie bv)? Zo ja: hoe kunnen wij dat doen? Hebben wij ook een weg te gaan, Zo ja, welke weg? Moeten wij ons ook persoonlijk aangesproken voelen?

Bij Jesaja (40:3): "Hoor, een stem roept: 'Baan voor de HEER een weg door de woestijn, effen in de wildernis een pad voor onze God. Laat elke vallei verhoogd worden en elke berg en heuvel verlaagd, laat ruig land vlak worden en rotsige hellingen rustige dalen. De luister van de HEER zal zich openbaren voor het oog van al wat leeft."

- Voor de Joden die als ballingen leefden in Babylon waren dit emotionele verzen. De HEER had hen niet verlaten. Alle obstakels om een terugkeer mogelijk te maken (SHUV = terugkeren, letterlijk en ook figuurlijk - bekeren) zouden overwonnen worden. Een zinderende oproep om Gods paden recht te maken:

- 1) om zo voor mensen terugkeer makkelijker te maken
- 2) om Gods rondgaan in deze wereld te vergemakkelijken
- 3) om obstakels weg te nemen
- 4) om Gods heerlijkheid te openbaren zoals Jesaja aangaf...

Jezus zou later duidelijk maken dat de openbaring van Gods heerlijkheid niet enkel geprojecteerd moet worden op 'later'. Het gaat om de verwezenlijking van 'het Koninkrijk'. Gods heerlijkheid, geopenbaard daar waar mensen op een nieuwe manier denken, leven met een andere mentaliteit.

7. Hoe reageert u op de punten 1 tot 4 hierboven? Hoe kunnen wij hier concreet toe bijdragen?

DOOP

"Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij zal jullie dopen met de heilige geest." (1:8) / "Op het moment dat Jezus uit het water omhoogkwam, zag hij de hemel openscheuren en de geest als een duif op zich neerdalen, ¹¹en er klonk een stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.' (1:10)

In de grondtekst wordt 'geest' niet geschreven met een hoofdletter. De basis-betekenis van het Hebreeuwse **RUACH** en het Griekse **PNEUMA** is 'lucht in beweging'. Vandaar: wind, ademtucht. De 'geest' kun je begrijpen als een druk die je voortstuwt, die je in beweging zet. Het woord 'heilig' komt dit nog onderstrepen: '**Heilig**' is niet zozeer 'apart', maar heeft meer te maken met toewijding.

Johannes zei dat hijzelf doopte met water, maar dat Jezus mensen zou dopen met de Geest. Het Griekse voorzetsel betekent ook: in, door, met. Dopen in, door, met water en geest. **Onderdompelen** in die goddelijke dynamiek, wat leidt tot toewijding en actief engagement en toewijding.

Je mag hopen dat te midden van alle soorten druk die we ervaren (media, reclame, politiek, fake news, allerlei waarheden en ook leugens ... maar ook de druk van religieus fanatisme, integrisme, fundamentalisme, traditionisme of onverschilligheid), Gods wind vat op ons krijgt, zodat 'heil' -**YASHA** geen loos woord blijkt te zijn!

'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde' lijkt een echo te zijn van psalm 2:7 (een koningspsalm) en Jesaja 42:1 'Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen, hij is mijn uitverkorene, in hem vind ik vreugde, ik heb hem met mijn geest vervuld. Hij zal alle volken het recht doen kennen.'

8. **Gedoopt**: ondergedompeld... niet enkel in water, maar in (vul aan en/of verklaar!)
9. **Ondergedompeld in de 'geest'**. Hoe zie jij dat? Wat zou dit concreet kunnen betekenen?
10. God vond vreugde in zijn zoon... Denk je dat God ook in ons, mensen, vreugde kan vinden (bedenk dat het O.T. beeld ging over de koning (toch ook een mens)... God die vreugde vind in ons, wat doet dit met u?

IN DE WOESTIJN

"Meteen daarna dreef de geest hem de woestijn in. Veertig dagen bleef hij in de woestijn, waar hij door Satan op de proef werd gesteld."

Merk op:

- Marcus vertelt niet dat de geest Jezus de woestijn in drijft OM verzocht te worden. Hij schrijft dat Jezus veertig dagen in de woestijn verblijft en dat hij daar op de proef gesteld wordt.
- In de Griekse tekst staat niet 'Satan' (er is geen hoofdletter), wel 'de satan' (lett.: de tegenstander)

Laten we beginnen bij 'de woestijn'. Deze plaats wordt vermeld in de verzen 3, 4 en 12. Nog eens in vers 35, wanneer Jezus zich wil afzonderen om te bidden. Ook in 6:51 waar Jezus zijn discipelen meeneemt naar 'de woestijn' om uit te rusten (nadat ze waren uitgezonden als evangelisten). De woestijn is geen neutraal begrip in het Hebreeuwse denken. In de Bijbel is het een belangrijk symbool, met vaak een **negatieve klank** (zoals in Jer 2.31: iets wat niets goeds te bieden heeft / Spr 21:19), maar ook soms met een **positieve klank** (zoals in Hosea 2.13: een plaats om te bezinnen, zodat dingen mogelijk worden die anders heel moeilijk zijn).

In Egypte werd de woestijn 'het Rode Land' genoemd: het vreemde, vijandige land. Het Hebreeuwse woord is **Midebar**, een in veel opzichten speciaal woord:

1. In 'Midebar' zit **het woord 'Dabar'**. Dabar betekent: woord, daad, gebeurtenis. Herinner u dat het Noach-verhaal ons leert dat het je kunt zien als een **samenwerkingswoord** (om iets goeds - TOV - te realiseren).
2. **Het voorzetsel 'Mi'** betekent 'zonder'. Woestijn (Midebar) is een plaats zonder woorden. En vreemd genoeg: hetzelfde woord, maar met andere klinkers, **Medebar**, betekent 'het spreken'. **Het boek Numeri** (BaMidebar genoemd in de Hebreeuwse Schrift) begint met de woorden: *"In de woestijn sprak de Here tot Mozes..."* / Johannes de Doper wordt voorgesteld als **'de stem die roept in de woestijn'...**

Vreemd... Een plaats dus zonder woorden, en toch weerklinkt een woord. Misschien een aansporing om af en toe eens onze eigen woorden te doen verstommen, onze stem (en zoveel stemmen die weerklinken in onze maatschappij) het zwijgen op te leggen om een ander WOORD plaats te geven: het DaBaR, waarmee God de mens aanspoort om mee te werken aan een goede wereld.

3. **De letter M (de Hebreeuwse MEM)** heeft, net als alle letters, een waarde. Toevallig of niet: de waarde is 40! Dit doet heel wat belletjes rinkelen. Nadat **Mozes** gevlucht is uit Egypte brengt hij 40 jaar door in woestijn-gebied. Daar wordt hij gevormd tot de grote leider die hij is geworden. **Israël** zwerft 40 jaar rond in de Sinaï-woestijn en wordt daar klaargestoomd om een nieuw leven te beginnen in het Beloofde Land. Daar in de woestijn is het ook dat de Tien Woorden worden gegeven als leidraad. Na het grote gebeuren op de berg Karmel (1 Koningen 18 - confrontatie met de Baälpriesters van Izebel), vlucht de profeet **Elia** tot aan de rand van de woestijn. God laat hem echter 40 dagen verder de woestijn intrekken. Daar hervindt hij, in een ontmoeting met God, de moed en de kracht om er weer tegenaan te gaan.

De woestijn, **een ideale plaats dus om te bezinnen**. Een plaats waar je niet afgeleid wordt. Een plaats om gevormd te worden. Niet verwonderlijk dat Jezus de woestijn ingaat. Hij staat voor een gigantische maar o zo belangrijke taak. Wat moest hij vertellen? Wat zou zijn boodschap zijn? En hoe zou hij te werk gaan? En natuurlijk was er 'tegenstand', zowel in zijn eigen hoofd en gedachten als vanwege 'de tegenstander' (zijn hele dienstwerk lang zou hij trouwens tegenwerking ondervinden van veel verschillende tegenstanders).

Het Griekse PEIRAZO, vertaald als 'op de proef stellen' of 'verzoeken' geeft aan dat iets uitgeprobeerd wordt, onderzocht wordt. Men probeert te weten te komen wat iets of iemand waard is, wat iemand denkt, hoe hij zich gedraagt...

11. **Het stil maken**, stemmen doen verstommen: welke stemmen?... om een andere stem te laten klinken: welke stem(men)?
12. Hoe zou **een 'woestijnmoment'** er voor ons vandaag uit kunnen zien? Denk je dat het nodig is om dit af en toe op te zoeken? En zo ja: hoe doe je dat dan concreet?
13. Bezinnen over wat onze boodschap is en op welke manier we die brengen... Belangrijk? Gebeurt dit voldoende? Is het nodig in een snel veranderende wereld, waar bij bestaande noden ook nieuwe noden bijkomen?

Jezus' eerste woorden

"Nadat Johannes gevangen was genomen, ging Jezus naar Galilea, waar hij Gods goede nieuws verkondigde. Dit was wat hij zei: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.'" (1:14,15)

Deze verzen sluiten goed aan bij de inleiding van het evangelie. Nog eens wordt benadrukt dat het gaat om goed nieuws (2x), een boodschap die blij maakt. Als je dit accent niet ziet als bijbelgelovige, dan vrees ik dat we fout bezig zijn. Tegelijkertijd kun je dit zien als een van de sleutels om het Marcusevangelie te lezen: bij elke episode kun je je afvragen waar het goede nieuws zit. In hoofdstuk 2 komen we nog een sleutel tegen. Marcus voegt eraan toe dat het goed nieuws is '**van God**'. Vanuit het Grieks kan dit op twee manieren verstaan worden:

- Goed nieuws komend van God, met Jezus als boodschapper. Hierbij kun je denken aan Jesaja 52:7 "**Hoe welkom is de vreugdebode die over de bergen komt aangesneld, die vrede aankondigt en goed nieuws brengt, die redding aankondigt en tegen Sion zegt: 'Je God is koning!'**"
- Goed nieuws over God. Onze wereld kan echt wel goéd nieuws over God gebruiken! Later zal Jezus zeggen: "**Wie mij heeft gezien, heeft de Vader gezien...**" Hier gaat het - helaas - voor sommigen al wat wringen, want het beeld dat Jezus schetst van God was anders dan de mensen via hun traditionele godsdienst hadden meegekregen.

Wat Jezus zegt in vers 15 zien velen als een sleutelvers, Jezus' beleidsverklaring aan het begin van zijn missie. Het gaat om het koninkrijk van God. Jezus' tijdgenoten, onderdrukt door de Romeinen, verlangden naar een messias en een koninkrijk. Let wel, het 'koninkrijk van God' is geen plaats of tijd, maar een manier van zijn, een manier van 'regeren'. Het geeft uitdrukking aan hoe de schepper de wereld zag en waarvan Hij nog steeds droomt. Een betere vertaling van het Griekse BASILEIA = koningschap. Hoe ziet de wereld eruit wanneer God koning is? De tekst uit Jes 52 (zie hierboven) heeft het over vreugde, vrede, redding. Psalm 89:15 verwoordt het zo: "**Uw troon rust op recht en gerechtigheid, liefde en waarheid staan in uw dienst.**" - Psalm 89.15

Jezus' verklaring kun je opsplitsen in vier uitspraken:

- **De tijd is vervuld.** De studiegids legt gelijk de link met profetische tijdsaanduidingen. Het Griekse KAIROS betekent echter o.a. een beslissend moment, een gunstig moment. Je kunt dus het beste vertalen door 'de tijd is aangebroken, het is nu het moment!' De Naardense bijbel spreekt zelfs over 'het momentum'. Nu is het momentum, laat die kans niet voorbijgaan!
- **Het koninkrijk Gods is nabijgekomen:** het Griekse werkwoord duidt niet op nabijheid in de tijd, maar in geografische nabijheid: kijk, daar is het... ligt voor het grijpen het is binnen handbereik.
- **Bekeer u:** Jezus gelooft in dat 'koninkrijk'. Er is echter wel iets nodig, nl. mensen die bereid zijn tot 'METANOIA': veranderen van mentaliteit, een nieuwe manier van denken (en dus van leven).
- **Geloof het Evangelie:** niet een theoretisch geloven of aannemen. Enerzijds 'vertrouw er maar op dat het evangelie een heilzame uitwerking ken hebben, en anderzijds: geloof erin en ga ervoor!

Jezus' tijdgenoten, onderdrukt door de Romeinen, verlangden naar een messias en een koninkrijk. Het 'koninkrijk van God' was echter geen plaats of tijd, maar een manier van zijn, een manier van 'regeren'. Het geeft uitdrukking aan hoe God de wereld zag (bij de schepping) en waarvan Hij nog steeds droomde. Nu zegt Jezus: hé mensen, het kan... je hoeft niet te wachten, we kunnen er nu al werk van maken.

14. Marcus benadrukt bij herhaling **de idee van 'goed nieuws'**. Heeft hij gelijk om dat te doen? Denk je dat ook in onze beleving en in ons getuigenis centraal zou moeten staan? Wat is voor u 'goed nieuws'?
15. Is **goed nieuws over God** belangrijk in onze tijd / onze maatschappij? Komt God vandaag de dag (in de wereld, in de maatschappij, in het kader van kerk en godsdienst) altijd in een goed daglicht te staan? Indien niet, wat kunnen wij doen om daar verandering in te brengen?
16. **Gods koningschap**... Hoe kan de wereld (de maatschappij, de kerk) er uitzien wanneer God Koning is?
17. Wat lijkt u het belangrijkste: al die profetische duidsaanduidingen kennen en uitleggen, of ervan bewust zijn dat nu, vandaag, 'heden' de kansen die zich voordoen ook daadwerkelijk gegrepen worden?
18. Hoe zou u '**bekering**' - **METANOÏA** omschrijven? Wat houdt het in? Is dit (nog) nodig vandaag? Zo ja, enkel voor de 'ongelovigen' of de 'niet-kerkelijken'?

